

УДК 378.046 (045)

ТРУБАВІНА Ірина Миколаївна,
Доктор педагогічних наук, професор кафедри
загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, Україна
e-mail: trubavina@gmail.com

СТАН РОЗРОБЛЕНOSTІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СЛУХАЧІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** Досліджено стан розробленості в науково-педагогічних дослідженнях України андрагогічної проблеми навчання вчителів в інститутах післядипломної педагогічної освіти у вищих закладах освіти України. Визначено особливості її слухачів в навчанні, організації освітнього процесу з ними, проблеми їхнього навчання, необхідність підготовки викладачів до роботи з ними на суб'єкт-суб'єктних засадах. Узагальнено світовий і вітчизняний досвід дослідження проблеми, розкрито шляхи підвищення ефективності освітнього процесу в післядипломній педагогічній освіті, підходи до неї, її технології, методики, шляхи.*

***Ключові слова:** освітній процес; навчання; слухачі; післядипломна педагогічна освіта; освіта дорослих; андрагогічний підхід; синергетичний підхід; дистанційна освіта.*

Постановка проблеми. Освіта дорослих, друга вища освіта – проблема андрагогічна, що актуальна в контексті нових вимог до атестації закладів освіти, підвищення якості освіти. Проблема навчання дорослих полягає в тому, що викладачі вищих закладів освіти не готові навчати дорослих у групах, де вік слухачів варіюється від 21 до 70 років, а пізнавальні процеси слухачів різняться за швидкістю й розвитком. У них різний стан здоров'я, сімейний і матеріальний стан, різний життєвий і пізнавальний досвід, різна перша вища освіта за фахом: технічна, гуманітарна, біологічна, політична. У всіх слухачів є досвід навчання в першому вищому закладі освіти, як правило, на денному відділенні, висока мотивація отримати диплом, реально оволодіти спеціальністю, за якою вже працюють.

У ППО у слухачів діє очно-заочна форма навчання, де сесії – це занурення в навчання, при тому, що слухачі мають роботу і сім'ю, які вимагають уваги і часу. Виникають питання інтенсифікації навчання слухачів, застосування їхнього соціального, пізнавального, професійного досвіду в навчанні, оптимального врахування особливостей їхніх пізнавальних процесів.

Отже, проблема навчання дорослих, перш за все, проблема організації навчання й формування професійної готовності викладачів до роботи з дорослими в обмежених рамках часу.

Аналіз останніх публікацій. Розкриємо дослідження, які стосувалися підготовки викладачів до такої роботи. Існуючі дослідження розкривають концепцію освіти дорослих в Україні (Л. Лук'янова), її теоретичні основи, тенденції (С. Архипова, Г. Вершловський, В. Онушкін, Л. Сігаєва та ін.), історію в Україні (Н. Чепурна, Л. Шинкаренко). У роботі В. Буренко [1] застосовано андрагогічний підхід до дослідження післядипломної педагогічної освіти. Установлено особливості організації освітнього процесу на факультетах післядипломної освіти, проаналізовано процес формування мотиваційної готовності вчителя гуманітарного профілю до професійної перепідготовки, обґрунтовано методику вдосконалення освітнього процесу на факультетах післядипломної освіти, визначено пріоритетні напрями співпраці й взаємодії викладачів і студентів. Н. Протасова [2] довела, що організація й зміст навчання майбутніх педагогів у системі післядипломної освіти ґрунтуються на андрагогічних ідеях і методології синергетики, що післядипломна освіта є складно організованою, відкритою, відносно самостійною освітньою системою і складовою

системи безперервної освіти. Робота О. Мудрої [3] розкриває технології інтенсивного навчання дорослих, складниками такої технології є мета, цілі, завдання, основні компоненти структури інтенсивного навчання, принципи, етапи і педагогічні умови проведення інтенсивної діяльності. У її роботі визначено компоненти структури інтенсивного навчання дорослих, основні підходи до корекції помилок і критерії оцінювання рівня профільної підготовки дорослих, принципи, форми і методи роботи з дорослими, принципи відбору матеріалу для їхньої інтенсивної підготовки, педагогічні умови підвищення ефективності інтенсивної підготовки дорослих.

Таким чином, вирішуються питання інтенсифікації навчання дорослих, які необхідні для післядипломної освіти у вищих закладах освіти при одержанні другої вищої освіти. Доведено в інших роботах, що при навчанні дорослих повинні враховуватися такі їхні особливості: усвідомлене ставлення до навчання, прагнення до самостійності, до осмисленості навчання – знання потрібні для рішення конкретного завдання і досягнення конкретної мети, практична спрямованість навчання – прагнення до застосування одержаних знань і вмінь, наявність життєвого досвіду, вплив на навчання соціальних, побутових і часових чинників [4]. Дослідження, які розкривають особливості підготовки викладачів до роботи з дорослими в системі ППО відсутні. Є окремі дослідження [5; 6; 7] щодо підвищення кваліфікації викладачів, підготовки до роботи з особами похилого віку. На основі викладеного, можемо стверджувати, що існуючі дослідження створюють теоретичні основи для навчання дорослих педагогічної професії в контексті андрагогіки і сінергетики, визначають її зміст, але не достатньо враховують підготовку викладачів вищих закладів освіти до роботи з такими слухачами в ППО.

Виходячи з викладеного, **метою статті** є визначення стану розробленості наукової проблеми організації навчання слухачів і підготовки викладачів до навчання дорослих в ППО.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення мети статті проаналізуємо існуючі дослідження на предмет запозичення світового і вітчизняного досвіду з проблеми. Так, О. Проценко [8] вивчав систему післядипломної педагогічної освіти в Греції. Автором проаналізовано основні моделі й організаційні форми системи післядипломної педагогічної освіти у Греції (пропедевтичне, періодичне, спеціальне підвищення кваліфікації, перепідготовка), у науковий обіг введено українські еквіваленти грецьких понять, які визначають форми післядипломної педагогічної освіти. Це дослідження збагачує освіту дорослих ступеневістю і тематичною спрямованістю, дає підстави для виділення розділів андрагогіки. В Україні в системі післядипломної освіти нині відсутня пропедевтична, соціальна післядипломна педагогічна освіта, а перепідготовка і підвищення кваліфікації здійснюється переважно різними закладами освіти (ППО при вищих закладах освіти та Інститутами неперервної освіти обласних управлінь освіти, які мають різне підпорядкування і зміст навчання). Викладачів вищих закладів освіти до такої роботи треба готувати окремо.

Т. Григор'єва [9] вивчала підготовку вчителів-філологів до навчання дорослих у системі неперервної освіти Великої Британії. Нею розглянуто форми і методи професійної підготовки вчителів-філологів до освіти дорослих, визначено основні тенденції розвитку даної проблеми в Україні та Великій Британії. Цінним є підготовка саме викладачів закладів неперервної освіти до роботи з дорослими, акцент на ставлення до слухачів як до суб'єктів навчання, на суб'єкт-суб'єктній взаємодії в неперервній освіті. С. Коваленко [10] дослідила тенденції розвитку освіти дорослих в Англії (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.) Важливим у роботі є звернення до дистанційної освіти, її методики, якою повинні оволодіти викладачі вищих закладів освіти. Таким чином, бачимо як необхідність навчання слухачів післядипломної педагогічної освіти у вищих закладах освіти, в аудиторії, у дистанційному форматі, необхідність неформальної освіти майбутніх педагогів –

соціальної, пропедевтичної, застосування суб'єкт-суб'єктних технологій навчання (що реалізує ідею педагогізації підготовки педагогів у вищих закладах освіти), ступеневості післядипломної освіти, що повинно складати зміст готовності викладачів вищих закладів освіти до такої роботи у змістово-операційному компоненті.

Звернемося до аналізу вітчизняного досвіду. Є. Поточни [11] проаналізував історико-педагогічний процес становлення й розвитку системи освіти дорослих у Галичині в 1867–1918 рр. Цінною в роботі в нашому контексті є взаємодія національних освітніх товариств, які нині могли б забезпечити академічну мобільність в навчанні вчителів післядипломної освіти у вищих закладах освіти.

Л. Тимчук [12] досліджував організаційно-педагогічні засади української освіти дорослих на Буковині (1869–1940 рр.), де розкрив еволюцію організаційних форм і змісту української освіти дорослих, її ступеневий характер і поєднання інституцій формальної освіти, громадсько-державних і народних форм. І. Воробець [13] у своїй роботі також наголошує на необхідності взаємодії в освітній діяльності українських культурно-освітніх товариств і громадських діячів краю, застосуванні різних форм такої освіти дорослих та її необхідного кадрового і науково-методичного забезпечення. Знов бачимо наголошення на необхідності спеціальної підготовки педагогів до роботи в післядипломній педагогічній освіті дорослих, узаємодію державних і недержавних форм освіти.

Л. Шинкаренко [14] виявила конкретно-історичні обставини основних тенденцій розвитку освіти дорослих в Україні (створення мережі вечірніх, заочних шкіл для дорослих, формування в усіх галузях народного господарства, культури, освіти системи підвищення кваліфікації кадрів), системний характер освіти дорослих із багатьох галузей знань, скорочення базового навчання дорослих та обсягів професійної освіти на виробництві, масове запровадження в Україні другої вищої освіти, поширення дистанційної освіти, розвиток освіти впродовж життя.

У роботі Н. Чепурної [15] досліджено науково-методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників (СПКПП) України у 1979–2004 рр.: андрагогіка, педагогічна творчість, педагогічна інноватика. Існуючі дослідження [5–7; 16–22] наголошують на необхідності в післядипломній освіті майбутніх учителів у післядипломній освіті: застосування рефлексивного підходу, стимулювання до самоосвіти, упровадження новітніх інформаційних технологій для підвищення ефективності реалізації навчальних послуг, активних та інтерактивних методів навчання, тайм-менеджменту, ступеневості післядипломної освіти, формування педагогічної майстерності у професорсько-викладацького складу педагогічних вищих закладів освіти, спеціальної підготовки викладачів до роботи з дорослими та особами похилого віку, застосування спеціальних методик у міжкурсовий період для забезпечення безперервності освіти, розроблення й застосування консультаційних програм, поєднання в післядипломній підготовці вчителя андрагогічних засад з урахуванням спеціалізації вчителя, урахування гендерного складника при відборі змісту, форм і методів навчання, використання можливостей громадських організацій і державних установ.

На основі викладеного можна зробити такі **висновки** щодо теоретичних засад підготовки викладачів вищих закладів освіти до роботи з майбутніми вчителями в системі інститутів післядипломної освіти у складі вищих педагогічних закладів освіти:

1. Інститути післядипломної освіти у складі вищих закладів освіти для підготовки вчителів – окрема ступінь педагогічної освіти протягом життя, яка має свої особливості: навчання мотивованих дорослих, які мають свій життєвий і пізнавальний, соціальний досвід, свідомо вчать, орієнтуються на розв'язанні в навчанні на рішення своїх конкретних педагогічних проблем. Тут існує інша форма навчання – очно-заочна, якої немає у звичайному вищому закладі освіти, а вік і підготовка студентів відрізняється від студентів стаціонару і заочного відділення. До того ж, викладання повинно

здійснюватися на суб'єкт-суб'єктних засадах. Усе це вимагає розглядати роботу викладача в таких установах освіти в контексті андрагогіки і синергетики. Андрагогіку і синергетику окремо викладачі ніде не вивчали, її немає як окремої спеціальності і дисципліни в Україні. Тому викладачів треба спеціально готувати до такої роботи.

2. Післядипломна педагогічна освіта повинна розглядатися як підсистема освіти протягом життя і вищої освіти водночас, як відносно самостійна система педагогічної освіти. Це означає необхідність її ступневості, поєднання формальних, неформальних та інформальних видів, державних і недержавних форм, застосування технологій, які відповідають її особливостям (дистанційного, інтенсивного навчання, тайм-менеджменту, інформаційно-комунікаційних технологій) і забезпечують її якість, а також упровадження її пропедевтичної та соціальної форм. Це є новим для викладачів, що знов-таки вимагає їх окремої підготовки до такої роботи як у контексті змісту і технологій навчання, так і в контексті розвитку педагогічної майстерності.

Перспективами подальших досліджень є розроблення і впровадження моделі формування готовності викладачів вищих закладів освіти до роботи з майбутніми вчителями в системі інститутів післядипломної освіти у складі педагогічних вищих закладів освіти на засадах андрагогіки і синергетики.

Список використаної літератури

1. Буренко В. М. Андрагогічний підхід до професійної перепідготовки вчителя гуманітарного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В. М. Буренко ; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. – Київ, 2005. – 22 с.
2. Протасова Н. Г. Теоретико-методичні основи функціонування системи післядипломної освіти педагогів в Україні : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Н. Г. Протасова ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 1999. – 31 с.
3. Мудра О. М. Технології інтенсивного навчання дорослих у системі неперервної гуманітарної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. М. Мудра ; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2010. – 20 с.
4. Мальцев К. Ценный кадр : Как построить эффективную систему обучения в компании / К. Мальцев. – Москва : Альпина Паблшер, 2015. – 112 с.
5. Трубавіна І. М., Рижкова А. Ю. Використання прийомів тайм-менеджменту для підвищення якості професійно-педагогічної діяльності викладачів ВНЗ : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції [«Освіта дорослих як фактор розвитку дорослої людини в умовах сучасних соціальних змін»], (м. Черкаси, 21-23 березня 2012 р.). – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – С. 163–168.
6. Трубавина И. Н. Возможности использования активных и интерактивных методов обучения в повышении квалификации социальных работников и социальных педагогов Украины / Ирина Николаевна Трубавина // Научный периодический рецензируемый электронный журнал «Sci-article». Категория «Педагогика», 2015. – № 28 (декабрь).
7. Трубавина И. Н. Особенности формирования готовности преподавателей к обучению лиц пожилого возраста / Ирина Николаевна Трубавина // Научный периодический рецензируемый электронный журнал «sci-article». – Категория «Педагогика», 2013. – № 2 (октябрь).
8. Проценко О. Б. Система післядипломної педагогічної освіти в Греції : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. Б. Проценко ; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2009. – 21 с.
9. Григор'єва Т. Ю. Підготовка вчителів-філологів до навчання дорослих у системі неперервної освіти Великої Британії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. Ю. Григор'єва ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2010. – 20 с.
10. Коваленко С. М. Тенденції розвитку освіти дорослих в Англії (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / С. М. Коваленко ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2005. – 20 с.
11. Поточни Є. Розвиток освіти дорослих в Галичині (1867–1918 рр.) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Є. Поточни ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1999. – 37 с.
12. Тимчук Л. І. Організаційно-педагогічні засади української освіти дорослих на Буковині (1869–1940 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Л. І. Тимчук ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2005. – 20 с.
13. Воробець І. В. Освіта дорослих у Галичині (1891–1939 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / І. В. Воробець ; Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2001. – 19 с.

14. Шинкаренко Л. І. Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні (1946–2007 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Л. І. Шинкаренко ; Ін-т вищ. освіти НАПН України. – Київ, 2010. – 20 с.
15. Чепурна Н. М. Науково-методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників України (1970–2004 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. М. Чепурна ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2005. – 20 с.
16. Бідюк Н. М. Теорія і практика професійного навчання безробітних у США : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Н. М. Бідюк ; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2010. – 44 с.
17. Горук Н. М. Проблеми неформальної освіти жінок у США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. М. Горук ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. – Дрогобич, 2011. – 21 с.
18. Ковальова С. В. Розвиток творчої активності вчителів музики в системі підвищення кваліфікації : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / С. В. Ковальова ; Ін-т пед. освіти і освіти доросл. АПН України. – Київ, 2007. – 22 с.
19. Рзаєва С. Л. Прогнозування попиту на навчальні послуги (післядипломна освіта) та впровадження новітніх інформаційних технологій для підвищення ефективності їх реалізації : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 05.13.06 / С. Л. Рзаєва ; Наук.-вироб. корпор. «Київ. ін-т автоматики». – Київ, 2005. – 21 с.
20. Светлорусова А. В. Професійна підготовка магістрів управління навчальним закладом на засадах рефлексивного підходу : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / А. В. Светлорусова ; Ін-т пед. освіти і освіти доросл. АПН України. – К., 2009. – 22 с.
21. Трубавіна І. М. Українські дитячі та молодіжні громадські організації : навчальний посібник / І. М. Трубавіна, Г. В. Троцько, Т. М. Хлебнікова. – Харків : ХНПУ, 1999. – 206 с.

References

1. Burenko, V. M. (2005). Andragogical approach to the professional retraining of the teacher of the humanitarian profile: author's abstract Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. Centre Institute of Postgraduate Pedagogical Formation of the NAPS of Ukraine. Kyiv (in Ukr.)
2. Protasova, N. G. (1999). Teoretiko-methodical bases of functioning of system of postgraduate education of teachers in Ukraine: the author's abstract. Dis ... Dr. ped. Sciences: 13.00.01. Nat. Ped. Un-t them. M. P. Dragomanov. Kyiv (in Ukr.)
3. Mudraja, O. M. (2010). Technologies of intensive adult education in the system of continuous humanities education: Abstract of thesis. Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. Nat. Acad. Gos. Frontier. Service of Ukraine. B. Khmelnytsky. Khmelnytsky (in Ukr.)
4. Maltsev, K. (2015). Valuable frame: How to build an effective training system in the company. Moscow: Alpina Publisher (in Russ.)
5. Trubavina, I. M., & Ryzhkova, A. Yu. (2012). The use of time management techniques to improve the quality of professional and pedagogical activity of university teachers : materials of the International Scientific and Practical Internet Conference «Adult Education as a Factor of Adult Development in the Conditions of modern social changes», March 21-23. Cherkassy: ChNU (in Ukr.)
6. Trubavina, I. N. (2015). Possibilities of using active and interactive methods of training in raising the qualification of social workers and social educators of Ukraine. Scientific periodic peer-reviewed electronic journal «Sci-article». Category «Pedagogic», № 28 (December) (in Ukr.)
7. Trubavina, I. N. (2013). Peculiarities of formation of teacher readiness for teaching elderly people. Scientific periodic peer-reviewed electronic journal «Sci-article». Category «Pedagogic», № 2 (October) (in Ukr.)
8. Protsenko, O. B. (2009). System of postgraduate pedagogical education in Greece: author's abstract. Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. NAPS of Ukraine, Institute of Ped. Education and development. Kyiv (in Ukr.)
9. Grigoryeva, T. Y. (2010). Preparation of teachers-philologists for adult education in the system of continuous education in Great Britain: author's abstract. Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. Zhytomyr. State. Un-t them. I. Franko. Zhitomir (in Ukr.)
10. Kovalenko, S. N. (2005). Trends in the development of adult education in England (the last quarter of the twentieth - early twenty-first century): abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Zhytomyr. State. Un-t them. I. Franko. Zhitomir (in Ukr.)
11. Current, E. (1999). The development of adult education in Galicia (1867-1918): author's abstract. Dis ... Dr. ped. Sciences: 13.00.01. Kiev: Un-t them. Shevchenko (in Ukr.)
12. Timchuk, L. I. (2005). Organizational and pedagogical foundations of Ukrainian adult education in Bukovina (1869-1940): author's abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Carpathian Mountains. Nat. Un-t them. V. Stefanik. Ivano-Frankivsk (in Ukr.)
13. Vorobets, I. V. (2001). Adult education in Galicia (1891 – 1939): author's abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Carpathian Mountains. Un-t them. V. Stefanik. Ivano-Frankivsk (in Ukr.)
14. Shinkarenko, L. I. (2010). Tendencies of development of adult education in Ukraine (1946 – 2007): author's abstract. Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Institute of Higher Education. Formation of the APN of Ukraine. Kyiv (in Ukr.)

15. Naryadnaya, N. M. (2005). Scientific and methodological foundations for the development of the system of raising the qualification of pedagogical workers of Ukraine (1970 – 2004): author's abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Zhytomyr. State. Un-t them. I. Franko. Zhitomir (in Ukr.)
16. Bidyuk, N. M. (2010). Theory and Practice of Vocational Training for the Unemployed in the USA: abstract of thesis. Dis ... Dr. ped. Sciences: 13.00.04. APS of Ukraine, Institute of Ped. Education and development. Kyiv (in Ukr.)
17. Goruk, N. M. (2011). Problems of Informal Education of Women in the USA: abstract. Dis. ... cand. Ped. Sciences: 13.00.01. Drohob. State. Ped. Un-t them. I. Franco. Drohobych (in Ukr.)
18. Koval'ova, S. V. (2007). Development of creative activity of music teachers in the system of advanced training: the author's abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. In-t ped. Education and adult education. APS of Ukraine. Kyiv (in Ukr.)
19. Rzayeva, S. L. (2005). Forecasting the demand for educational services (postgraduate education) and the introduction of advanced information technologies to improve the effectiveness of their implementation: author's abstract. Dis ... cand. Tech. Sciences: 05.13.06. Scientific-proizv. Corpore. Kiev, Institute of Automation. (in Ukr.)
20. Svetlarusova, A. V. (2009). Professional training of masters of management of an educational institution on the basis of the reflexive approach: the author's abstract. Dis ... cand. Ped. Sciences: 13.00.04. In-t ped. Education and adult education. APS of Ukraine. Kiev (in Ukr.)
21. Trubavina, I. M., Trotsko, G. V., & Khlebnikova, T. N. (1999). Ukrainian children's and youth non-governmental organizations: textbook. Kharkov: KhNPU (in Ukr.)

Abstract. *Trubavina I. M. Level of research of the problem of organization of training of students of postgraduate pedagogical education.*

Introduction. *The urgency of the problem of the article is connected with the fact that students of postgraduate pedagogical education did not stand out earlier as a subject of andragogical researches in Ukraine and were considered as ordinary students of universities. While increasing the effectiveness of their training, we attribute their attitude to them as subjects of their education due to their age, personal and professional pedagogical experience, and motivation for learning in the second education. That is why the training of such listeners should be studied separately.*

Purpose in the article *examines the state of development in the scientific and pedagogical studies of Ukraine of the andragogical problem of teaching teachers in the institutes of postgraduate pedagogical education in Ukrainian universities. The article defines for the first time the andragogical features of such listeners in teaching.*

Results. *The author singled out on this basis the peculiarities of the organization of the educational process with them, the main problems of their learning are revealed on the basis of analysis of the theory and practice of working with them. Also the author proves the necessity of separate preparation of teachers for work with them on the basis of subject-subject relations. Such training should be carried out at the university as a methodical work of the departments and self-education of teachers, combined with the theory and practice of working with listeners.*

In the article the author summarized the research on the world and domestic experience of the problem research, uncovered possible ways to increase the effectiveness of the educational process in postgraduate pedagogical education, singled out the main scientific approaches to it, listed for him possible training technologies, methods, ways. The prospect of further research is the construction of a model of such training for students at the university on the basis of a combination of andragogical and competence approaches, combined with full-time and distance learning, counseling and facilitation during the inter-sessional period, with separate training of university teachers for work with them on subject-subject basis.

Conclusion. *Institutes of postgraduate education within the university for the preparation of teachers - a separate degree of pedagogical education throughout life, which has its own peculiarities. Postgraduate pedagogical education should be considered as a subsystem of education throughout life and higher education at the same time as a relatively independent system of pedagogical education.*

Key words: *postgraduate pedagogical education; adult education; andragogic approach; synergetic approach; distance education; consultations; listeners' peculiarities; subject-subject relations; personal experience; professional experience; motivation for learning.*

*Одержано редакцією 03.05.2017
Прийнято до публікації 11.05.2017*